



**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НАКАЗ

«25» листопада 2024 р.

м. Івано-Франківськ

№ 724-Д

Про введення в дію рішення вченої
ради ХДУ від 21.11.2024
про затвердження Політики відкритої науки
Херсонського державного університету

На підставі рішення вченої ради Херсонського державного університету (протокол від 21.11.2024 № 5)

НАКАЗУЮ:

1. Увести в дію рішення вченої ради Херсонського державного університету від 21.11.2024.
2. Затвердити Політику відкритої науки Херсонського державного університету (додається).
3. Директорці наукової бібліотеки Коваль А.О. до 30 листопада 2024 року забезпечити оприлюднення Політики відкритої науки Херсонського державного університету на офіційному вебсайті університету (в розділі «Наукова діяльність» у вкладці «Положення, що регламентують наукову діяльність»).
4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

В.о. ректора

Сергій ОМЕЛЬЧУК

Володимир Олексенко
Алла Коваль

Ознайомити: проректорів, деканів факультетів, завідувачів кафедр, керівників відділів і служб.

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Херсонського
державного університету
від 25 листопада 2024 р. №724-Д.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОЇ НАУКИ
В ХЕРСОНЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

Відкрита наука в Херсонському державному університеті (далі – університет) передбачає відкритий, доступний, прозорий та комплексний підхід до наукової діяльності. Основна мета відкритої науки – забезпечити відкритий доступ до наукових знань, інформації, методологій. Відкрита наука в університеті сприяє, по-перше, розвиткові інновацій, дає змогу уникати дублювання досліджень, підвищує ефективність використання наукових ресурсів та полегшує доступ до новітніх наукових досягнень; по-друге, реалізації принципів прозорості, відповідальності, доступності і справедливості в науковій діяльності. Інтеграція в Європейський та глобальний науковий і освітній простір, зокрема через участь у міжнародних наукових проєктах, програмах обміну та співпраці – є ключовим елементом розвитку відкритої науки.

Політика відкритої науки в університеті узгоджено з міжнародною практикою в царині відкритої науки, із законодавством України, загальнодержавною нормативною базою, нормативними документами університету та розроблено відповідно до:

- Конституції України;
- законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права»;
- Дорожньої карти України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 10.02.2021 № 167;
- Рекомендацій ЮНЕСКО щодо відкритої науки, ухвалених на 41-й Генеральній конференції 2021;
- Директиви 2019/1024 Європейського Парламенту та Ради від 20.06.2019 щодо відкритих даних та повторного використання інформації державного сектору;
- Положення про академічну доброчесність у Херсонському державному університеті»;
- Положення про Електронний архів (інституційний репозитарій) Херсонського державного університету.

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

Університет, упроваджуючи політику відкритої науки, прагне створити сприятливі умови для вільного обміну науковими знаннями, підтримки інноваційної діяльності та підвищення рівня наукових досліджень.

1. Загальні положення

1.1. Політика відкритої науки в університеті визначає основні напрями реалізації політики відкритої науки в освітній та науковій діяльності університету.

1.2. Упровадження політики відкритої науки в університеті передбачає взаємодію всіх структурних підрозділів і бізнес-процесів університету для забезпечення відкритого доступу до наукових знань, досліджень та результатів їх.

1.3. Реалізація Політики відкритої науки в університеті ґрунтуються на принципах:

- академічної доброчесності;
- захисту конфіденційної інформації;
- забезпечення рівних можливостей;
- поваги до різноманітності думок та підходів.

1.4. Політики відкритої науки поширюється на всіх учасників освітнього процесу та наукової діяльності університету.

2. Цінності відкритої науки

2.1. *Якість і доброчесність*: гарантують, що наука є високоякісною та перевіреною, охоплюючи різні джерела знань і забезпечуючи високу оцінку наукових методів і результатів дослідження.

2.2. *Суспільна користь*, яка визнає, що наука є глобальним суспільним благом, яке належить усьому людству.

2.3. *Справедливість і рівність*, що забезпечують справедливий, чесний і взаємний доступ до науки для дослідників і споживачів знань, незалежно від їхнього місцеперебування, національності, раси, віку, статі, доходу, соціально-економічних обставин, кар'єрного рівня, мови, релігії, інвалідності, етнічної належності, міграційного статусу або інших ознак.

2.4. *Різнманітність та інклюзивність*, що охоплює різноманітність знань, практик, робочих процесів, мов, тем і результатів досліджень.

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

3. Принципи відкритої науки

3.1. *Прозорість, контроль, критичний аналіз та відтворюваність*: для посилення точності наукових результатів, посилення позитивного впливу науки на суспільство та підвищення здатності суспільства розв'язувати складні взаємопов'язані проблеми.

3.2. *Рівність можливостей*: усі науковці та ті, хто цікавиться наукою, повинні мали рівні можливості доступу до науки, її внеску та отримання користі від неї, незалежно від походження чи обставин.

3.3. *Відповідальність, повага та підзвітність*: підвищення відкритості сприяє підвищенню відповідальності суб'єктів відкритої науки; публічна підзвітність, своєчасне виявлення конфліктів інтересів; інтелектуальна чесність та повага до етичних принципів і дослідницької діяльності.

3.4. *Співпраця, участь і залучення (інклюзивність)*: наукова співпраця поза межами географічних, мовних, вікових та ресурсних особливостей охоплює знання маргіналізованих спільнот для розв'язання проблем соціального значення.

3.5. *Гнучкість*: застосування універсальних підходів до інструментів і практик відкритої науки та заохочування різних способів розвитку відкритої науки, дотримуючись основних цінностей.

3.6. *Сталість*: забезпечення максимальної ефективності дієвості відкритої науки, опираючись на довгострокові практики, послуги, інфраструктуру та моделі фінансування, що уможливить участь науковців з менш привілейованих країн та/або установ.

4. Мета, цілі та завдання відкритої науки в університеті

4.1. Мета впровадження відкритої науки в університеті полягає в забезпеченні відкритого обміну знаннями, повторному використанні результатів досліджень та інтеграції університету у світовий дослідницький і освітній простір.

4.2. Цілі впровадження відкритої науки:

- 1) сприяння поширенню, інтерпретації та повторному використанню наукових результатів;
- 2) підвищення достовірності, надійності та відтворюваності досліджень;
- 3) забезпечення можливості підтвердження, розвитку та вдосконалення наукових досягнень.

4.3. Для досягнення визначених мети та цілей необхідно:

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

4.3.1. Сприяти розвиткові наукових досліджень як процесу, що ґрунтується на академічній свободі, доброчесності, креативності та співпраці, а також на відкритості та прозорості.

4.3.2. Здійснювати наукову та науково-технічну діяльність у тісній взаємодії з освітнім процесом, застосовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Це передбачає забезпечення відкритого доступу до наукових результатів та науково-технічної інформації, дотримання принципів належного управління дослідницькими даними (принципи FAIR) та використання відкритих освітніх ресурсів.

4.3.3. Забезпечувати доступ до наукових результатів, ураховуючи правові та етичні норми, зокрема обмеження на відкритий доступ (конфіденційність, договірні умови тощо).

4.3.4. Створювати умови для ефективної роботи з науково-технічною інформацією та інфраструктурою відкритої науки.

4.3.5. Підвищувати обізнаність і формувати компетентності у сфері відкритої науки.

4.3.6. Популяризувати відкриту науку та залучати університетську спільноту до участі в проєктах, спрямованих на реалізацію принципів відкритої науки.

4.3.7. Розвивати культуру відкритих досліджень в університеті.

4.3.8. Підтримувати розвиток громадянської науки, заохочуючи участь громадян не пов'язаних із професійною наукою у проведенні досліджень, зборі даних та аналізі результатів, що сприяє більшій відкритості наукових процесів, зміцненню зв'язку науки з суспільством.

5. Реалізація політики відкритої науки в університеті

5.1. Відкритий доступ до результатів наукових досліджень.

5.1.1. Університет підтримує відкритий доступ до результатів наукових досліджень, усуваючи фінансові, юридичні та технічні перешкоди в межах законодавства та своїх повноважень.

5.1.2. Університет заохочує науковців, науково-педагогічних працівників та здобувачами освіти всіх рівнів розміщувати їхні наукові результати (статті, монографії, тематичні збірники, матеріали конференцій, а також наукові публікації з інших видавництв, якщо немає заборони з боку цих видавництв; автореферати дисертацій та інші наукові матеріали за бажанням автора) в інституційний репозитарій eKhSUIR, що є електронним архівом, який збирає, організовує, зберігає та надає довготривалий відкритий доступ до наукових та освітніх матеріалів, створених членами спільноти університету.

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

5.1.3. У випадку, якщо наукові та науково-педагогічні працівники університету співпрацюють з колегами з інших установ, політика відкритої науки поширюється на ту частину наукових результатів, що отримали вчені університету, якщо не існує спеціальної угоди, що регулює інші умови.

5.2. Доступ до дослідницьких даних.

5.2.1. Університет підтримує та заохочує управління дослідницькими даними відповідно до принципів FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable)

5.2.2. Доступ до дослідницьких даних надається через eKhSUIR для вільного використання, зберігання та поширення, за умови коректного цитування джерела та підтвердження наукових результатів, представлених у різних форматах, таких як звіти, статті, доповіді, монографії тощо.

5.2.3. Дослідницькі дані можуть також бути розміщені в інших репозитаріях для спільного архівування даних з різних установ.

5.3. Відкриті освітні ресурси.

5.3.1. Університет заохочує науковців та науково-педагогічних працівників до розміщення відкритих освітніх ресурсів (підручники, початкові посібники, методичні рекомендації та ін.) в репозитарії eKhSUIR для поширення у відкритому доступі.

5.3.2. Відкриті освітні ресурси науково-педагогічні працівники створюють в межах навчального навантаження.

5.4. Розвиток інфраструктури відкритої науки.

5.4.1. Університет працює над удосконаленням інфраструктури для реалізації цілей, визначених цією політикою.

5.4.2. Компоненти інфраструктури відкритої науки:

— eKhSUIR – для зберігання та накопичення інтелектуальних продуктів університету (монографії, підручники, навчальні посібники, набори даних, дисертації, кваліфікаційні роботи та ін.);

— платформа для журналів відкритого доступу;

— наукометричні платформи для моніторингу наукової діяльності;

— серверні ресурси для зберігання результатів, даних і навчальних матеріалів.

5.5. Співпраця з іншими установами. Якщо інтелектуальні продукти створені у співпраці з іншими установами, угода повинна визначати, які частини змісту можуть бути доступні відповідно до цієї політики.

5.6. У процесі оцінювання наукових і навчально-методичних здобутків працівників університету, а також структурних підрозділів університету

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

враховуються лише ті наукові й навчально-методичні результати, які представлені в інфраструктурі відкритої науки університету.

6. Інтелектуальна власність та академічна доброчесність

6.1. Політика відкритої науки поширюється на наукових, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти всіх рівнів, які є авторами наукових результатів та відкритих освітніх ресурсів, що є службовими об'єктами інтелектуальної власності.

6.2. Перед публікацією наукових результатів в інституційному репозитарії eKhSUIR автори повинні переконатися, що їхні дослідження не є конфіденційними та не містять інформації, яку необхідно захищати об'єктами промислової власності, зокрема винаходами, корисними моделями, промисловими зразками тощо.

6.3. Публікація наукових результатів, які містять об'єкти інтелектуальної власності, що належать іншим особам, можливе за умови оформлення дозволу власників прав на таке використання у відповідному договорі.

6.4. Університет рекомендує дослідникам зберігати права інтелектуальної власності під час укладання видавничих договорів.

6.5. Університет зобов'язує всіх учасників освітнього процесу та наукової діяльності університету дотримуватися етичних норм та принципів академічної доброчесності.

6.6. За порушення норм академічної доброчесності можуть застосовуватися заходи відповідно до законодавства.

7. Популяризація науки та формування компетентності з відкритої науки

7.1. Для досягнення цілей політики необхідно підвищувати рівень обізнаності з відкритої науки в науковців, викладачів, здобувачів освіти всіх рівнів.

7.2. Напрями роботи:

- проведення досліджень з відкритої науки;
- включення тем відкритої науки до освітніх програм;
- підвищення кваліфікації науковців;
- наукові заходи: семінари, круглі столи, тренінги;
- спеціальні акції та кампанії з популяризації науки.

МОН України ХДУ	Політика відкритої науки в Херсонському державному університеті	Версія
--------------------	---	--------

8. Прикінцеві положення

8.1. Університет зобов'язується планувати та реалізовувати свою діяльність відповідно до проголошених принципів.

8.2. Політика відкритої науки університету повинна бути доведена до відома всіх працівників університету і враховуватися ними у їхній професійній діяльності.

8.3. Вчена рада в разі потреби може вносити необхідні зміни до Політики відкритої науки в університеті.

8.4. Відносини, що не врегульовані в цій політиці, регулюються законодавством України.

Перший проректор

Сергій ОМЕЛЬЧУК

Директорка наукової бібліотеки

Алла КОВАЛЬ

Експертка

Заступниця генерального директора
Національної бібліотеки України
імені Ярослава Мудрого, президентка
ВГО «Українська бібліотечна асоціація»,
кандидатка наук із соціальних комунікацій

Оксана БРУЙ

Погоджено:

Уповноважений

з антикорупційної діяльності

Олексій САКОВНИЧ